

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

ЦЗЯ ЯОЧЕН

УДК 378:7.012

**РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
З ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

西耀程

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
ЧЕРНУХА Надія Миколаївна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри соціальної реабілітації
та соціальної педагогіки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
КАЙДАНОВСЬКА Олена Олександрівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри архітектурного проектування
Інституту архітектури;

кандидат педагогічних наук, доцент
СМІРНОВА Оксана Олексіївна,
Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Г. Сковороди),
доцент кафедри мистецьких дисциплін і
методик навчання.

Захист дисертації відбудеться 12 жовтня 2017 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 12 вересня 2017 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Сиротюк В. Д.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан соціально-культурного розвитку суспільства, нові вимоги до професійної підготовки фахівців дизайнерського профілю зумовлюють необхідність інноваційних підходів до освіти, оновлення її змісту з урахуванням творчого розвитку особистості. За таких умов зростає роль фахівця з графічного дизайну, орієнтованого на створення гармонійного соціокультурного, інформаційно-комунікаційного, предметно-просторового середовища і продуктів, що задовольняють матеріальні, естетичні і духовні потреби людини.

Сучасний стан індустрії графічного дизайну, передбачений концепцією його розвитку, актуалізує потребу в кваліфікованих фахівцях, що мають художній смак, функціональне мислення, виконавську майстерність, творчість, націлених на професійний і особистісний саморозвиток і самовдосконалення, здатних адаптуватися у світі графічних технологій дизайну, що постійно змінюються.

Проблема розвитку системи професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну та підвищення стану її якості в Україні є актуальною на державному, науковому й організаційно-методичному рівнях. Державна освітня програма враховує потребу в першокласних фахівцях у сфері графічного дизайну.

Відповідно, затребуваність фахівця з графічного дизайну на ринку праці пов'язується з цільовою стратегією його професійної підготовки, ґрунтованої на запитах роботодавця, очікуваннях споживачів продуктів дизайн-діяльності і адекватних їм змісту освіти й особистісного розвитку фахівців цієї професії. В зв'язку з цим, посилюється необхідність у новому змістово-смысловому наповненні професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну, розвитку його творчого потенціалу як якості, інтегруючої емоційно-ціннісної, художньо-естетичні, когнітивно-діяльнісні характеристики особистості.

Необхідність наукового звернення до проблеми розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну посилюється відсутністю опису структури і педагогічної сутності цієї якості, теоретичної розробленості його критеріїв. В той же час сучасна практика майбутніх фахівців з графічного дизайну у ВНЗ не завжди орієнтована на реалізацію можливостей їх професійно-особистісного розвитку в освітньому процесі. Відтак, особливу значущість набуває пошук ефективних організаційно-педагогічних умов, що сприяють розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну та їх самореалізації в професійній діяльності.

Протягом останніх десятиріч з'явилося багато досліджень відомих учених, присвячених сутності професійної підготовки майбутніх фахівців (В. Бондар, О. Биковська, І. Бех, Л. Вовк, Р. Гуревич, Н. Дем'яненко, Е. Зеєр, І. Зязюн, В. Кремень, М. Корець, О. Падалка, Л. Сущенко, О. Тимошенко, О. Романовський, Н. Чернуха, М. Шеремет та ін.). З'ясуванню сутності творчого потенціалу, творчих здібностей особистості та їх структури присвячено наукові праці Б. Ананьєва, Є. Варламова, О. Кайдановської, А. Матюшкіна, В. Моляко, Г. Падалки, С. Рубінштейна, О. Смірної, Р. Ткача, О. Шевнюк, Є. Яковлевої та ін. Психологічним аспектам творчості і креативності приділена увага в працях В. Богоявленської, Л. Виготського, В. Дружиніна, О. Тихомирова та ін. Творчий

потенціал у цілісній структурі особистості розглянуто в дослідженнях В. Андреева, Г. Альтшуллера, Т. Браже, Ю. Кулюткіна, В. Риндак, В. Серікова, В. Тернопільської, А. Хуторського, Н. Яковлевої та ін.

Філософсько-історичні аспекти становлення дизайн-освіти висвітлено В. Волковою, В. Даниленком, Н. Певзнером, А. Пригорницькою, Р. Рінальді, В. Сеньковським, У. Тігом та ін.; питання професійної освіти майбутніх фахівців з графічного дизайну – Ю. Божком, Н. Дерев'янку, В. Прусаком, В. Савіним, Л. Троєльніковою, О. Фурсою, М. Яковлевим та ін.

Зарубіжні дослідники (Ф. Баррон, Дж. Гілфорд, С. Меднік, Р. Стернберг, Д. Фелдман, Е. Торренс) роблять більший акцент на різних складових творчого мислення та розглядають творчість як творче мислення, що включає уяву і символізацію, здатність виходити за рамки стереотипних асоціацій, працюючи з широким семантичним полем прояву рефлексивності та цілеспрямованості.

Китайські дослідники (Дян Течжі, Лань Юйшен, Лу Хунян, Лі Миней, Пань Яочан, Тянь Піт, Чжан Сяовей, Фу Юань, Цао Жуйпін, Ха Дзянь, Ху Фей, Юань Сі та ін.) звертались до розробки вимог щодо підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну, але їх наукові праці обмежуються методичними рекомендаціями щодо розвитку виконавської майстерності. Проте розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці на цей час не приділено достатньо уваги як серед китайських, так і українських наукових праць. Аналіз теорії і практики професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну дає підстави стверджувати, що виявлення тенденцій становлення і розвитку дизайнерської освіти ще не стало предметом цілісного, системного і послідовного вивчення у педагогічній науці.

Актуальність дослідження обумовлена наявністю *суперечностей* між:

- об'єктивною потребою суспільства у фахівцях з графічного дизайну, здатних створювати естетично виразну продукцію, що задовольняє утилітарні і духовні потреби людини, і недостатнім рівнем готовності майбутніх фахівців до сучасної дизайн-діяльності;

- інноваційними можливостями освітнього процесу ВНЗ, що розширюються, та їх обмеженим використанням у розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; потребою в їх розвиненому творчому потенціалі, що становить основу професійної самореалізації, і недостатньою розробленістю цієї проблеми в педагогічній теорії і практиці;

- необхідністю освітньої практики ВНЗ у цілеспрямованому розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну і відсутністю відповідного навчально-методичного супроводу цього процесу.

Необхідність вирішення виявлених суперечностей, актуальність і недостатня розробленість наукової проблеми у педагогічній теорії та практиці зумовили вибір теми дисертації **«Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження пов'язане з науковою темою кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом, що входить до комплексної наукової теми ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» «Теоретичні і методичні засади удосконалення

освіти у вищих навчальних закладах України» (державний реєстраційний номер 0100U00346).

Тему дисертації затверджено Вченою радою ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (протокол №12 від 12 грудня 2016 року) та узгоджено в бюро Ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 1 від 31 січня 2017 року).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

Гіпотеза дослідження. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці буде ефективним за реалізації таких *організаційно-педагогічних умов*: наповнення змісту спеціальних дисциплін ціннісно-смысловими, проблемно-проектними завданнями, що активізують покомпонентний розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; впровадження індивідуальних освітніх маршрутів, що актуалізують суб'єктну позицію майбутніх фахівців з графічного дизайну в навчально-професійній діяльності; використання комплексного навчально-методичного супроводу процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

Відповідно до мети і гіпотези дослідження визначені наступні **завдання**:

1. На підставі аналізу теоретичних основ визначити зміст і структуру творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну, розкрити особливості та специфіку їх професійної підготовки.

2. Виділити компоненти, критерії, показники, охарактеризувати рівні розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну.

3. Теоретично обґрунтувати організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

4. Розробити модель розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

5. Експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

Для розв'язання поставлених завдань і перевірки гіпотези використовувався комплекс взаємопов'язаних **методів**: *теоретичні*: аналіз, порівняння та узагальнення філософської, психолого-педагогічної, методичної та мистецтвознавчої літератури з проблеми дослідження; узагальнення педагогічного досвіду, що дало змогу визначити основні положення дослідження, уточнити сутнісні характеристики базових понять дослідження, визначити організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; *емпіричні*: вивчення, оцінка сучасного стану проблеми, педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, тестування, аналіз документації та творчих

робіт студентів для з'ясування вихідного рівня розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; *педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи)* для перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; *статистичні*: опрацювання експериментальних даних (математична обробка та інтерпретація результатів) з метою перевірки ефективності визначених організаційно-педагогічних умов розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у освітньому середовищі вищих навчальних закладів.

Методологічну і теоретичну основу дослідження складають: загальнотеоретичні і методологічні принципи наукового пізнання; загальнонаукові принципи підходу до розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну в професійній підготовці; принципи психолого-педагогічної діагностики, єдності кількісного та якісного аналізу.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Інституту реклами ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Загалом в експерименті на різних його етапах взяли участь 588 осіб, з них – 563 студенти, 25 педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- *вперше* теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній освіті (наповнення змісту спеціальних дисциплін ціннісно-смысловими, проблемно-проектними завданнями, що активізують покомпонентний розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; впровадження індивідуальних освітніх маршрутів, що актуалізують суб'єктну позицію майбутніх фахівців з графічного дизайну в навчально-професійній діяльності; використання комплексного навчально-методичного супроводу процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну); визначено *компоненти* (мотиваційно-цільовий, когнітивно-змістовний, рефлексивно-креативний) та їх показники, *рівні* (високий, середній, низький) та *етапи* (установчий, освітній, творчо-продуктивний) розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці;

- *уточнено* зміст поняття «творчий потенціал майбутніх фахівців з графічного дизайну» та його структура;

- *подальшого розвитку* набула розроблена і запроваджена у педагогічну практику модель розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну в професійній підготовці; комплексний навчально-методичний супровід процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Інституту Реклами ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (довідка № 1211 від 21 червня 2016 року), Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (довідка № 354/16 від 20 грудня 2016 року), ДЗ «Луганський

національний університет імені Тараса Шевченка (довідка № 37 від 17 січня 2017 року), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 122 від 27 березня 2017 року).

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що розроблено та впроваджено у процес підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну: організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну та комплексний навчально-методичний супровід процесу розвитку їх творчого потенціалу, що може бути використано в освітньому процесі вищих навчальних закладів, у системі багатоступеневої підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну, викладачів дизайну та у процесі підготовки професійних кадрів.

Одержані результати дослідження можуть бути застосовані у сучасній педагогічній практиці професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Особистий внесок здобувача. Наукові результати дисертаційного дослідження, ідеї та положення представлені в авторефераті у переліку основних публікацій.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки і результати дослідження доповідалися на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема: *міжнародних*: «Університет і лідерство» (Київ, 2015), «Формування державної освітньої політики: філософські, теоретичні та прикладні аспекти» (Київ, 2016), «Університет і лідерство» (Київ, 2016); *всукраїнських*: «Еволюція наукової думки в контексті європейського вибору України» (Київ, 2015), «Акмеологічні засади інноваційного розвитку закладу освіти» (Київ, 2016), а також обговорювались на засіданнях кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом Інституту міжнародних відносин та лінгвістики імені Авероесса ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (2015-2017).

Публікації. Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлено в 11 публікаціях, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 2 статті у зарубіжних наукових виданнях; 4 статі у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Обсяг і структура дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (256 найменувань, з них 19 – іноземними мовами), 7 додатків. Загальний обсяг роботи становить 225 сторінок, з них основного тексту – 177 сторінок. Робота містить 11 рисунків, 23 таблиці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, її актуальність, зв'язок роботи з науковими програмами, мету, гіпотезу, завдання, об'єкт, предмет, методологічну і теоретичну основи, методи дослідження, наукову новизну, теоретичне і практичне значення, подані відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні аспекти розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці**» нами

проведено аналіз теоретичних та концептуальних засад розвитку творчого потенціалу особистості, розглянуто досвід підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у ВНЗ України та КНР, охарактеризовано стан готовності випускників даної спеціальності до професійної діяльності.

На підставі узагальнення наукового досвіду осмислення проблеми сутності творчого потенціалу особистості в педагогічній науці виділено декілька теоретичних підходів щодо природи творчості та її структури. Найбільш сучасні погляди розкривають поняття творчості як інтегральної характеристики особистості, що визначає її здатність до прийняття нового, нестандартного креативного мислення, генерування великої кількості оригінальних і значущих ідей. Творче мислення визначено як універсальну пізнавальну здатність, що включає процеси перетворення когнітивного досвіду та створення нового. Основна мета освітнього середовища і процесу освіти у вищій школі полягає у тому, щоб максимально розвивати у студента закладений у них творчий потенціал.

Вивчення сутності понять «потенціал» і «творчість», а також специфіки дизайн-діяльності дозволило визначити дані поняття як інтеграційну якість особистості, що характеризується готовністю до високохудожнього конструкторсько-технологічного розв'язання завдань проектування нового продукту.

Нами детально розглянуто структуру творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Проведений аналіз різних поглядів учених щодо вивчення складових творчого потенціалу дозволив визначити та охарактеризувати *компоненти творчого потенціалу* майбутніх фахівців з графічного дизайну: *мотиваційно-цільовий* (характеризує особистісне відношення майбутніх фахівців до креативної професійної діяльності, виражене в ціннісних установках, мотивах, цілеспрямованні); *когнітивно-змістовий* (включає систему методологічних (філософських, загальнонаукових, спеціальнонаукових) і спеціальних теоретичних, проектних, конструкторсько-технологічних знань); *рефлексивно-креативний* (характеризується осмисленням, самоаналізом і самооцінкою майбутнім фахівцем власної творчої проектної діяльності, усвідомленням особливостей цих процесів).

Професійна підготовка майбутнього фахівця з графічного дизайну, перебуваючи в процесі становлення, закономірно орієнтується на гуманітарне світобачення, розвиток гуманістичного стилю мислення нового покоління фахівців з графічного дизайну. Мистецька освіта є базою, завдяки якій реалізується творчий потенціал фахівця з графічного дизайну. Дизайнерська освіта ґрунтується також на вивченні проектної методології, методів структурної організації форми, на основі призначення, соціально-культурної функції, можливостей технологічного впровадження дизайн-розробки у виробництво.

У результаті проведеного аналізу професійної діяльності даних фахівців виявлена проблема неузгодженості спільної роботи фахівця з графічного дизайну з технологом та іншими фахівцями, не досягається необхідний остаточний ефект дизайнерського проектування. Нами обґрунтовано необхідність підвищення рівня підготовки фахівців з графічного дизайну у ВНЗ, зокрема з технічних дисциплін, що може суттєво розширити можливості дизайну в сфері виробництва.

Проведений аналіз дизайн-освіти показав, що розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців відбувається під впливом цілої низки факторів. Перш за все, це зовнішні чинники, на які студенти, викладачі та й професійна освіта загалом не мають безпосереднього впливу. Такі чинники, з точки зору освіти, є некерованими. До них віднесені: суспільні потреби; вимоги ринку праці, роботодавці; запити дизайну як науки, як мистецтва та як виробництва; загальні вимоги системи професійної освіти, закладені у державних документах, стандартах освіти.

У другому розділі **«Організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці»** нами обґрунтовано організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці, розкрито зміст, послідовність етапів експериментальної роботи, представлено результати проведених досліджень.

На початковому етапі проводився констатувальний експеримент з метою дослідження реального рівня розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці. Діагностика стану проблеми на даному етапі дозволила виявити три рівні розвитку їх творчого потенціалу: низький, середній, високий.

Майбутні фахівці з графічного дизайну, в яких під час проведення дослідження виявився достатній рівень мотивації до професійної діяльності, спрямовані на розвиток у процесі професійної підготовки власного творчого потенціалу. Однак результати дослідження показали, що ці студенти недостатньо обізнані з методикою та організацією самостійного розвитку творчого потенціалу. Виявлено, що у навчально-методичному комплексі бракує супроводу процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. В результаті творчий потенціал розвивається неконтрольовано і недостатньо ефективно, що негативно відбивається на результатах навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Враховуючи результати проведеного аналізу досліджень у рамках теми дисертаційного дослідження обґрунтовані *організаційно-педагогічні умови* ефективного розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці: наповнення змісту спеціальних дисциплін ціннісно-смысловими, проблемно-проектними завданнями, що активізують покомпонентний розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; впровадження індивідуальних освітніх маршрутів, що актуалізують суб'єктну позицію майбутніх фахівців з графічного дизайну в навчально-професійній діяльності; використання комплексного навчально-методичного супроводу процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Отримані результати проведеного дослідження проблеми дозволили розробити *модель* розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці (рис. 1).

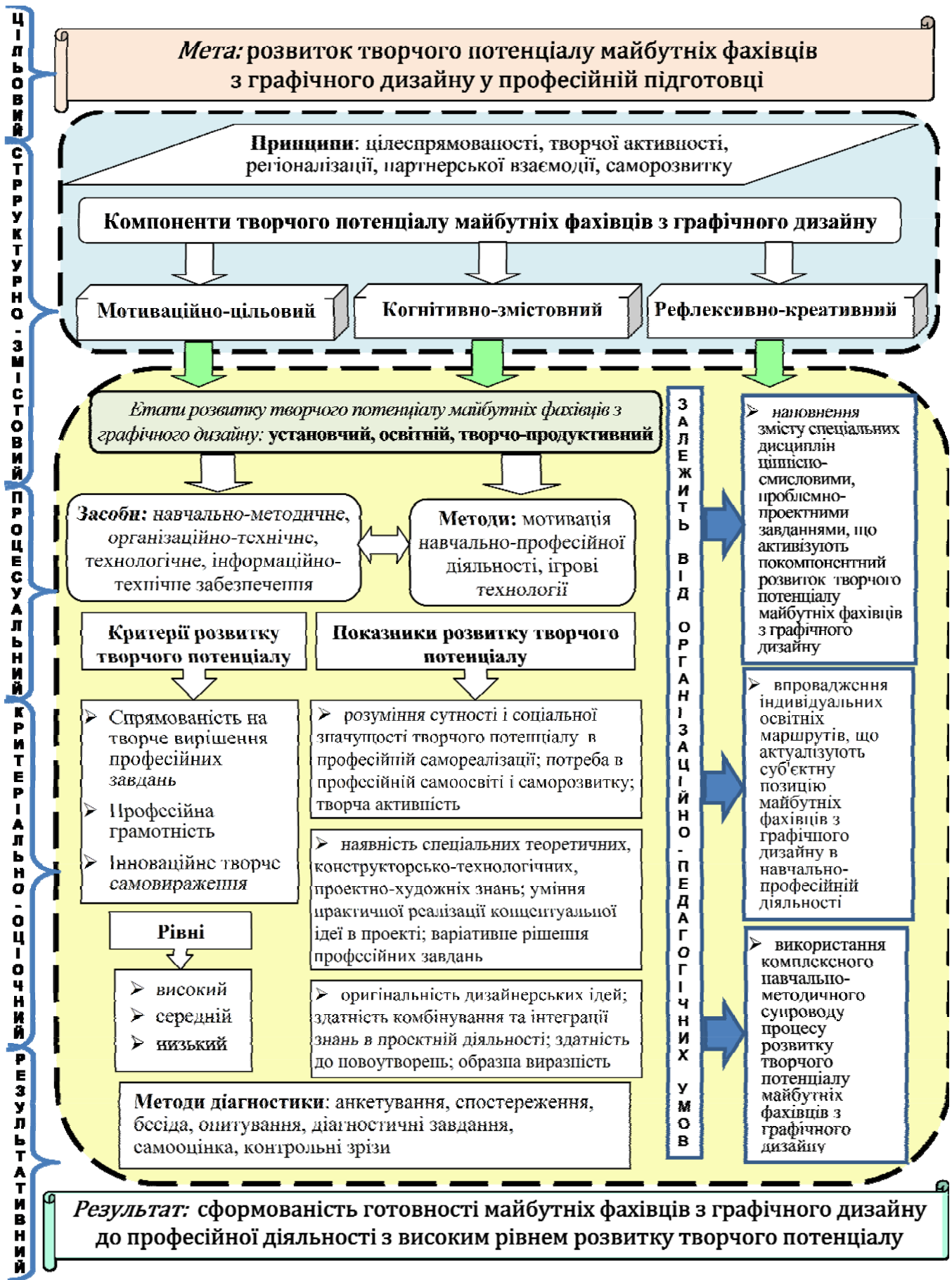

Рис. 1. Модель розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці

Структура моделі дозволяє її розглянути як систему, наповнену якісно різними, взаємозалежними й інтеграційно взаємодіючими елементами: *цільовим, структурно-змістовим, процесуальним, критеріально-оціночним і результативним блоками.*

Цільовий блок моделі ставить вимоги до розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну як до цілісного процесу.

Запропонована нами класифікація цілей процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну охоплює всі структурні компоненти базового поняття. По кожному компоненту визначено десять освітніх цілей, кожна з яких включає ряд педагогічних підцілей або завдань. Розроблена класифікація представлена трьома рівнями – високим, середнім і низьким, що визначають рівень розвитку компонента. Оскільки компоненти базового поняття взаємозалежні, реалізація цілей одного забезпечує реалізацію цілей інших.

Структурно-змістовий блок моделі включає опис принципів (*цілеспрямованості, творчої активності, регіоналізації, партнерської взаємодії, саморозвитку*), дотримання яких регулює розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну в освітньому процесі, а також наукових підстав розвитку досліджуваної якості та її структурних компонентів. У даному блоці розробленої моделі представлені структурні компоненти творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну – *мотиваційно-цільовий, когнітивно-змістовний і рефлексивно-креативний*. Кожен з компонентів розвивається не одномоментно, а в процесі освітньої діяльності, освоєння соціального і професійного досвіду, взаємодіючи з іншими на всіх етапах реалізації мети. Так, ціннісні установки на творчу продуктивність і цілеспрямованість (мотиваційно-цільовий компонент) проявляються в спрямованості особистості майбутніх фахівців з графічного дизайну на придбання спеціальних знань, умінь і навичок, на усвідомлення і розвиток свого досвіду, його цілеспрямоване використання в професійній діяльності (когнітивно-змістовий компонент). У свою чергу, специфіка розумових дій, розумових логічних операцій, аналіз і вибір оптимальних способів реалізації задуму орієнтує майбутнього фахівця з графічного дизайну на самовизначення і самовираження в результатах індивідуальної творчої діяльності (рефлексивно-креативний компонент). Взаємозв'язок компонентів творчого потенціалу, єдність навчально-професійної діяльності і досвіду призводять до поетапного розвитку досліджуваного феномену.

У моделі виділені етапи розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну – *установчий, освітній і творчо-продуктивний*.

Установчий етап розвитку досліджуваної якості передбачає формування ціннісного відношення майбутніх фахівців з графічного дизайну до професії; установку на формування цілеспрямованості у навчально-професійній діяльності; прагнення до отримання знань із загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін; установку на творчість і багатоваріативність способів розв'язання навчально-професійних завдань; актуалізацію потреби майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійному самопізнанні, самовираженні, саморозвитку, самовдосконаленні, рефлексії.

Освітній етап розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну передбачає засвоєння наукових основ його професійної діяльності;

формування вмінь аналізу проєктованого виробу в різних видах дизайну, прогнозування потреб суспільства в розробці і впровадженні різних інноваційних дизайнерських технологій і продуктів професійної діяльності, передачі проєктної ідеї графічними засобами конструктивного моделювання і проєктування продукту, що має прикладну значущість у практичній реалізації художнього задуму виконання проєктів.

Творчо-продуктивний етап передбачає творчу продуктивність; формування авторського стилю діяльності; використання, поповнення і вдосконалення знань, умінь і навичок у реальній дизайн-діяльності; цілеспрямованість й самостійне цілесвідчення у проєктах; адекватну оцінку і своєчасну корекцію результатів власної діяльності; розвиток здатності творчого розв'язання професійних завдань; активну участь у дизайнерських виставках, конкурсах, проєктах.

Процесуальний блок моделі включає етапи, засоби і методи розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Реалізація сукупності охарактеризованих організаційно-педагогічних умов сприяє ефективному розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Цей процес здійснюється поетапно.

Засобами реалізації моделі розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну виступає сукупність навчально-методичного забезпечення, що включає робочі програми загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін («Виконання проєкту в матеріалі», «Нові технології в дизайні костюма», «Організація проєктної діяльності»), навчально-методичні посібники, методичні вказівки, робочі зошити тощо. Крім того, у процесі розвитку досліджуваної якості підкреслюється значущість організації навчального процесу – необхідність інформаційно-технічного і технологічного забезпечення, представлене наявністю засобів і прикладних програмних баз, сукупність лабораторного і виробничого устаткування.

Критеріально-оціночний блок моделі розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну включає критерії, показники, методи діагностики і рівні розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Оскільки наукові основи моделювання дозволяють не лише імітувати реальні педагогічні процеси і представляти цілісний об'єкт, але і виділяти елементи об'єкта для їх детального розгляду, в описаній моделі процесу розвитку творчого потенціалу виділені *критерії (спрямованість майбутніх фахівців з графічного дизайну на творче розв'язання професійних завдань, професійна грамотність, інноваційне творче самовираження)* і показники досліджуваної якості, які визначають ефективність реалізації організаційно-педагогічних умов і сприяють отриманню якнайповнішого уявлення про кількісний і якісний стан структурних компонентів творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Результативний блок розробленої моделі виконує функцію зворотного зв'язку і дозволяє аналізувати інформацію про хід освітнього процесу, коригувати діяльність щодо розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Запропоновані організаційно-педагогічні умови реалізуються у розробленій *моделі*, що має практико-орієнтовану спрямованість, а її ефективність перевірена дослідно-пошуковою роботою.

У третьому розділі «**Організація та результати проведення педагогічного експерименту**» розкриваються основні етапи експериментальної роботи, опрацьовано та здійснено аналіз результатів експериментальних даних, доведено ефективність організаційно-педагогічних умов, висунутих у гіпотезі.

В ході дослідно-експериментальної роботи здійснювалася апробація моделі розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну відповідно до розробленої дослідно-експериментальної програми.

Основу дослідно-експериментальної роботи склав формувальний експеримент, який проводився в реальному освітньому процесі. Основна мета дослідження припускає досягнення ряду підцілей, представлених у класифікації цілей досліджуваного процесу, досягнення яких сприяє переходу майбутнього фахівця від нижчого рівня розвитку творчого потенціалу до більш високого.

Реалізований комплекс організаційно-педагогічних умов є ефективним, що підтверджено репрезентативністю отриманих результатів дослідження. Вибір засобів, форм, методів, процедур навчально-професійної діяльності сприяв актуалізації потреби в неординарній індивідуальній творчості, посиленні прагнення до пізнання і забезпечення самостійної пізнавальної діяльності, активізації суб'єктної позиції майбутніх фахівців з графічного дизайну.

Реалізація системного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну передбачала систематичну рефлексію навчально-професійної діяльності. Прийнято до уваги «розкритість» мислення суб'єкта в процесі проектної діяльності, свобода вибору способів, прийомів, створення засобів її виконання, усвідомлення моральної відповідальності за наслідки реалізації продукту власної професійної діяльності.

Успішний ефективний розвиток творчого потенціалу при виконанні завдань спостерігався тоді, коли рішення студентів ґрунтувалося на творчо-цільовому механізмі, під яким розуміється розвиток творчої та інтелектуальної ініціативи майбутніх фахівців з графічного дизайну, усвідомленої цілеспрямованості і цілездійснення в проектній діяльності, одночасно стимулювалася активна суб'єктна позиція студента у процесі підготовки.

Насичення змісту професійної підготовки проблемно-проектними завданнями забезпечувало формування вмінь майбутніх фахівців з графічного дизайну організації та конструювання власної проектної діяльності. Відповідно, підвищувалася активність студентів, розвивалася їх потреба в самовираженні й самореалізації, здатність генерувати ідеї, розробляти стратегію і тактику їх здійснення.

В результаті формувалися вміння об'єктивної оцінки і вибору способів можливої оптимізації творчої діяльності надалі, оперативного пошуку оптимального розв'язання проблемної ситуації тощо. Рефлексія й оцінка результатів власної діяльності при цьому сприяли породженню мотивів перекладу діяльності майбутніх фахівців з графічного дизайну на інший, більш високий рівень.

Вивчення основ механізму творчості дозволило переконати студентів у тому, що завдяки розвитку творчого потенціалу він може досягнути високого рівня професіоналізму. Знання, отримані у процесі вивчення основ творчої діяльності, сприяли формуванню практичних умінь і навичок. Передача інтегративних знань

студентам вимагає творчого підходу від майбутніх фахівців з графічного дизайну в їх професійній підготовці. Доведено, що викладання графічного дизайну є творчою діяльністю, оскільки дає змогу поєднати в єдине ціле творчий і технічний аспекти професійної підготовки.

Професійна підготовка майбутніх фахівців з графічного дизайну ґрунтувалася на власній творчій діяльності студентів, яка має художньо-конструкторський зміст. Дизайнерське сприйняття відбувалося у формі відчуттів, уявлень, асоціативного мислення та представляло собою комплексну психічну діяльність, яка є значущою для формування розумово-почуттєвої активності студента.

Управління мотивацією ціннісного ставлення майбутніх фахівців з графічного дизайну до власного професійно-особистісного розвитку здійснювалося на всіх етапах експерименту. Доведено результативність розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну за допомогою впровадження ціннісно-смыслових завдань, а також індивідуальних освітніх маршрутів, які активізують суб'єктну позицію, творче самовираження і самореалізацію студентів у навчально-професійній діяльності – в пізнанні, поведінці, виборі сфери дизайн-діяльності, продуктах проектування тощо.

Ефективним педагогічним засобом розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну при вивченні спеціальних дисциплін є навчально-методичний супровід, що припускає оснащення розвиваючої спрямованості змісту освіти. Навчально-методичний супровід здійснювався засобами робочого зошита, що містить проблемні завдання для кожного етапу проектування та індивідуальний освітній маршрут виконання навчального проекту, практичним посібником для розробки бізнес-плану організації, комплектом завдань і питань для самопідготовки і самоконтролю тощо.

Отримані результати проміжного зрізу після першого етапу формувального експерименту показали:

- збільшення процентного співвідношення студентів експериментальної групи високого та середнього рівнів розвитку творчого потенціалу, що підтверджує доцільність проведеної дослідно-експериментальної роботи;

- актуалізацію мотиваційно-ціннісного ставлення майбутніх фахівців з графічного дизайну до творчого потенціалу як важливої професійно-особистісної якості, що є сприятливим підґрунтям для його інтенсивного розвитку;

- цільову установку майбутніх фахівців з графічного дизайну на прояв креативності в процесі навчально-професійної діяльності, що сприяє інтенсифікації їх творчої активності, оригінальності та продуктивності виконання завдань.

У період реалізації навчального етапу експерименту поряд з дисципліною «Виконання проекту в матеріалі» включена дисципліна «Організація проектної діяльності». Виявлені в ході другого зрізу дані рівнів розвитку компонентів творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну експериментальної і контрольної груп представлені на рис. 2 (ЕГ – експериментальна група, КГ – контрольна група).

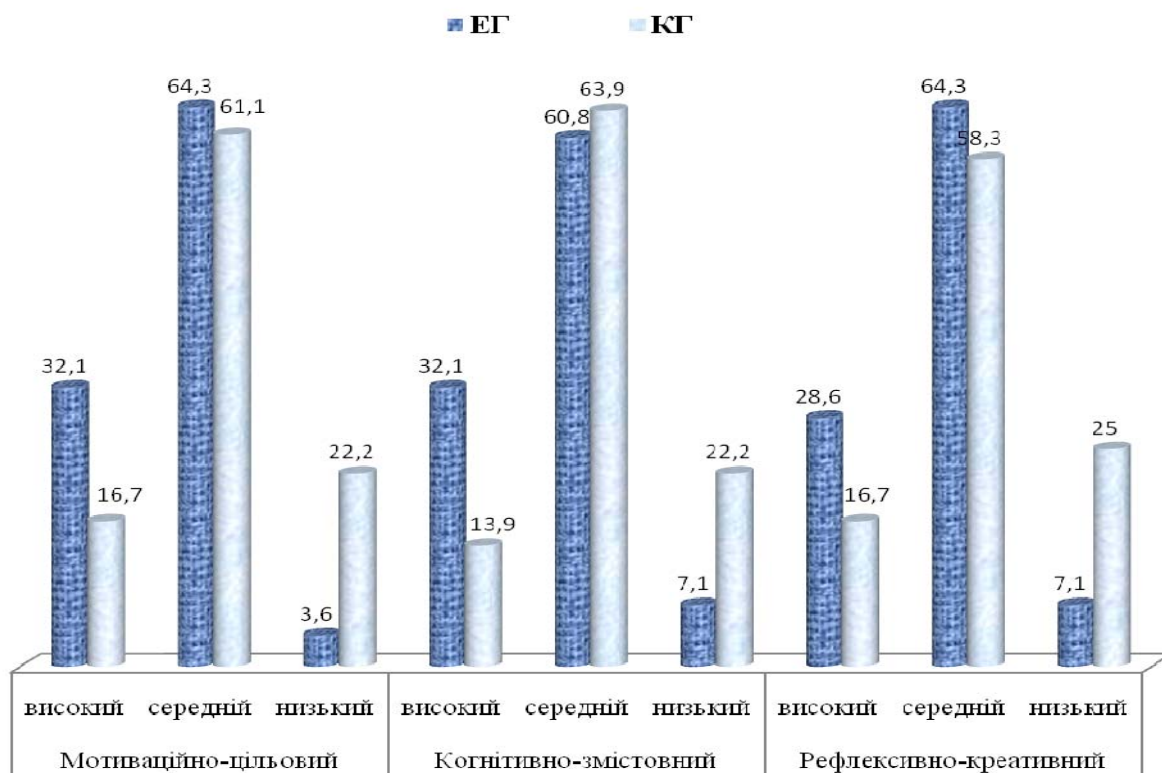

Рис. 2. Рівні покомпонентного розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну в експериментальній і контрольній групах за результатами другого проміжного зрізу, %

На завершальному етапі педагогічного експерименту дані загального рівня розвитку творчого потенціалу студентів експериментальної і контрольної груп за результатами другого проміжного зрізу представлені на рис. 3.

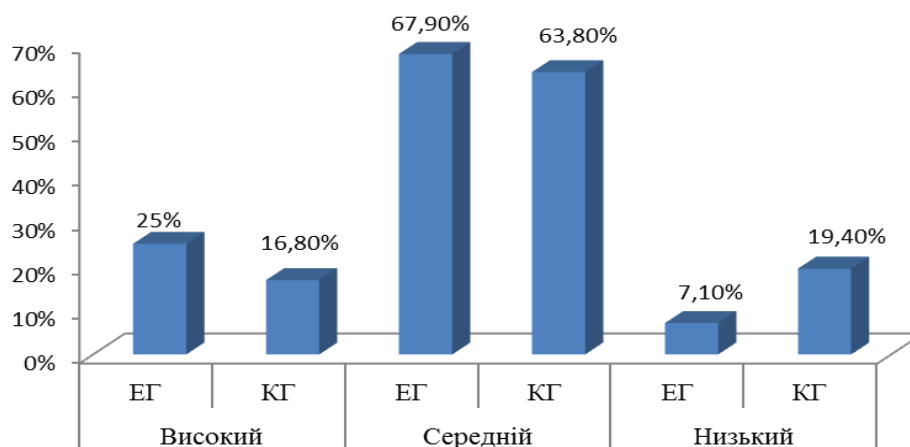

Рис. 3. Рівні розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну в експериментальній і контрольній групах за результатами другого проміжного зрізу, %

Отримані результати другого проміжного зрізу демонструють позитивну динаміку розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну як в експериментальній, так і в контрольній групах. Водночас, процентний показник

рівня розвитку досліджуваної якості в експериментальній групі майбутніх фахівців з графічного дизайну вищий, що підтверджує доцільність запропонованих організаційно-педагогічних умов.

Експериментальна перевірка результативності розробленої моделі розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну підтвердила її ефективність, а також актуальність і обґрунтованість гіпотези дослідження, що підтверджується отриманими результатами позитивної динаміки розвитку даної інтегративної якості – творчого потенціалу, а також і збільшення числа студентів експериментальної групи, які досягли вищого рівня розвитку творчого потенціалу на відміну від контрольної.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання актуального наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні й експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці. Отримані результати дослідження підтвердили актуальність поставленої проблеми і дозволили зробити наступні висновки:

1. На основі проведеного аналізу та узагальненні концептуальних засад проблеми дослідження поняття «творчість» у роботі визначено як здатність особистості в результаті творчого акту або будь-якої іншої діяльності інноваційно, нестереотипно, продуктивно і цілеспрямовано використати когнітивні, емоційні, психічні, аналітичні, операційні та інші ресурси для отримання найбільш ефективного результату. Уточнено педагогічну сутність поняття «творчий потенціал майбутніх фахівців з графічного дизайну» як інтегративної якості особистості, що характеризується готовністю до високохудожнього конструкторсько-технологічного розв'язання завдань проектування нового продукту.

Визначено зміст і структуру творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну розуміється як динамічний нелінійний процес їх професійно-особистісного перетворення з позицій спрямованого освоєння професійних знань, умінь і навичок з метою гармонізації людини і предметної дійсності. Розкрито специфіку професійної діяльності фахівця з графічного дизайну, яка полягає в тому, що це є багатоаспектний процес професійно-особистісного перетворення майбутнього фахівця з позицій спрямованого освоєння професійних знань, умінь і навичок з метою гармонізації людини і предметної дійсності. Розвитку властиві етапність і послідовність, для його здійснення необхідна реалізація в освітньому процесі організаційно-педагогічних умов.

2. Виявлено й обґрунтовано *компоненти* творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну: *мотиваційно-цільовий* (включає погоджені мотиви і цілі майбутнього фахівця, що відбивають розуміння соціальної значущості продуктів професійної діяльності й усвідомлення індивідуальних цілей і можливостей); *когнітивно-змістовий* (припускає наявність професійних знань, умінь і навичок, що сприяють успішній професійній діяльності); *рефлексивно-креативний* (зв'язується з саморегуляцією професійної діяльності, а також

самовизначенням і самовираженням майбутнього фахівця у результатах власної творчості).

Виділено *критерії* (спрямованість майбутніх фахівців з графічного дизайну на творче розв'язання професійних завдань, професійну грамотність, інноваційне творче самовираження) та *рівні* (високий, середній, низький) розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці.

3. Теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці: насичення змісту спеціальних дисциплін ціннісно-смысловими проблемно-проектними завданнями, що активізують покомпонентний розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну; впровадження індивідуальних освітніх маршрутів, концентруючи суб'єктну позицію майбутніх фахівців з графічного дизайну в навчально-професійної діяльності; використання комплексного навчально-методичного супроводу процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Ефективність реалізації організаційно-педагогічних умов визначається системою розроблених критеріїв і показників, що дозволяють отримати повне уявлення про кількісний і якісний стан структурних компонентів творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну на всіх етапах і рівнях його розвитку.

4. Розроблена *модель* розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці, що інтегрує цільовий, структурно-змістовий, процесуальний, критеріально-оціночний і результативний блоки, які включають мету дослідження; підхід, як методологічну домінанту дослідження; структурні компоненти творчого потенціалу; організаційно-педагогічні умови; етапи, засоби, методи, рівні, критерії та методи діагностики розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці; очікуваний результат. У *цільовому* блоці зафіксовані вимоги до розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну як до цілісного процесу, системоутворюючим елементом якого є цілі професійно-особистісного розвитку майбутнього фахівця. *Структурно-змістовий* блок включає опис принципів розвитку досліджуваного феномену в освітньому процесі (*цілеспрямованості, партнерської взаємодії учасників освітнього процесу, творчої активності, саморозвитку і регіоналізації*), обґрунтовану реалізацію цільового підходу як методологічну домінанту дослідження. *Процесуальний* блок розробленої моделі забезпечує успішність розвитку досліджуваної якості, охарактеризовані етапи (*установчий, освітній, творчо-продуктивний*) реалізації даного процесу, засоби і методи його здійснення. *Критеріально-оціночний* блок моделі включає критерії, показники, методи діагностики і рівні розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Результативний* блок моделі виконує функцію зворотного зв'язку і дозволяє аналізувати інформацію про хід освітнього процесу, в якому може коригуватися діяльність щодо розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці. Запропоновані *організаційно-педагогічні умови ефективного* розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці реалізуються у розробленій моделі.

Розроблено комплексний навчально-методичний супровід розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці, що сприяє підвищенню ефективності педагогічної діяльності у професійній підготовці.

5. Експериментально підтверджено, що результативність та успішність розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну в професійній підготовці забезпечується запропонованими *організаційно-педагогічними умовами*. Успішний ефективний розвиток творчого потенціалу при виконанні завдань спостерігався тоді, коли рішення студентів ґрунтувалося на творчо-цільовому механізмі, під яким розуміється розвиток творчої та інтелектуальної ініціативи майбутніх фахівців з графічного дизайну, усвідомленої цілеспрямованості і цілездійснення в проектній діяльності, одночасно стимулювалася активна суб'єктна позиція студента у процесі підготовки. Насичення змісту професійної підготовки проблемно-проектними завданнями забезпечувало формування вмінь майбутніх фахівців з графічного дизайну організації та конструювання власної проектної діяльності. У студентів формувалися вміння об'єктивної оцінки і вибору способів можливої оптимізації творчої діяльності надалі, оперативного пошуку оптимального розв'язання проблемної ситуації тощо. Знання, отримані у процесі вивчення основ творчої діяльності, сприяли формуванню практичних умінь і навичок. Дизайнерське сприйняття відбувалося у формі відчуттів, уявлень, асоціативного мислення та представляло собою комплексну психічну діяльність, яка є значущою для формування розумово-почуттєвої активності студента.

Зіставлення результатів діагностики розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну на констатувальному і формувальному етапах дослідно-експериментальної роботи дає змогу стверджувати, що обґрунтовані та запроваджені в сучасну освітню практику організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці є ефективними.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Перспективи його подальшого дослідження можуть бути пов'язані з дослідженням даного процесу в професійній підготовці студентів інших спеціалізацій спеціальності «Дизайн»; вивченням впливу взаємодії вищих навчальних закладів з установами середньої професійної освіти, дизайн-студіями, художніми школами тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Цзя Яочен. Професійна культура сучасного фахівця як шлях до успіху / Цзя Яочен // Вісник Луганського Національного університету ім. Т. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – Ч.ІІ. Квітень. № 3 (300). – С. 289-295.

2. Цзя Яочен. Формування креативного потенціалу майбутніх фахівців графічного дизайну / Цзя Яочен // Електронне фахове видання «Освітлогічний дискурс» 2016 р., Вип. 2. – Режим доступу: kubg.edu.ua.

3. Цзя Яочен. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну у вищих навчальних закладах / Цзя Яочен // Журнал Науковий огляд, 2016. – № 10 (31), С. 115-120.

4. Цзя Яочен. Змістовий аспект креативної особистості в уявленні зарубіжних і вітчизняних дослідників / Цзя Яочен // Молодь і ринок : Щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2016. – Вип. 10 (141). – С. 156-159.

5. Цзя Яочен. Технології соціальної комунікації у професійній підготовці фахівців дизайну / Цзя Яочен // Науковий журнал «Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка». Серія: Соціальна робота № 1, 2017 р., С. 111-115.

Статті у зарубіжних наукових виданнях

6. Цзя Яочен. Професійна культура як вектор успіху / Цзя Яочен // Scientific journal «Innovative solutions in modern science» № 8(8), Dubai, 2016. – Р. 124-130.

7. Цзя Яочен. Розвиток креативності майбутніх дизайнерів реклами в процесі професійної підготовки / Цзя Яочен // Искусство и культура. Научно-практический журнал. – № 4 (16). – Австрія, 2016. – С.45-50 .

Матеріали науково-практичних конференцій

8. Цзя Яочен. Творчий потенціал фахівця з графічного дизайну як сегмент професійної самореалізації / Цзя Яочен // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції: «Формування державної освітньої політики: філософські, теоретичні та прикладні аспекти, 25-26 лютого 2016 р., м. Київ, С. 28-29.

9. Цзя Яочен. Креативність як вектор успішної професійної самореалізації фахівця з графічного дизайну / Цзя Яочен // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Акмеологічні засади інноваційного розвитку закладу освіти» 18 лютого 2016 р. м. Київ, С. 26-27.

10. Цзя Яочен. Професійна підготовка фахівців з графічного дизайну у Китаї / Цзя Яочен // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Університет і лідерство» 1 грудня 2015 р. м. Київ, С. 17-18.

11. Цзя Яочен. Пріоритети професійної підготовки фахівців з графічного дизайну в Україні / Цзя Яочен // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Університет і лідерство» 9 листопада 2016 р., Київ, С. 21-22.

АНОТАЦІЇ

Цзя Яочен. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2017.

У дисертації проведено теоретичний аналіз розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови

розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці. Проведено аналіз і узагальнення концептуальних засад проблеми дослідження. Розкрито зміст та структуру творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну. Визначено компоненти творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну: мотиваційно-цільовий, когнітивно-змістовий, рефлексивно-креативний. Розкрито специфіку професійної діяльності фахівців з графічного дизайну. Виділені критерії розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці: спрямованість майбутніх фахівців на творче розв'язання професійних завдань, професійна грамотність, інноваційне творче самовираження. Розроблена модель розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці, що інтегрує цільовий, структурно-змістовий, процесуальний, критеріально-оціночний і результативний блоки. Розроблено комплексний навчально-методичний супровід розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців з графічного дизайну у професійній підготовці, що сприяє підвищенню ефективності педагогічної діяльності у професійній підготовці. Експериментально підтверджено ефективність висунутих у гіпотезі організаційно-педагогічних умов.

Ключові слова: творчий потенціал, розвиток творчого потенціалу, майбутні фахівці з графічного дизайну, професійна підготовка.

Цзя Яочен. Развитие творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования». – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2017.

В диссертации проведен теоретический анализ развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке. Теоретически обосновано и экспериментально проверено организационно-педагогические условия развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке. Проведен анализ и обобщение концептуальных основ проблемы исследования. Определено содержание и структуру творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну. Определены компоненты творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну: мотивационно-целевой, когнитивно-содержательный, рефлексивно-креативный. Раскрыта специфика профессиональной деятельности специалиста по графическому дизайну. Выделены критерии развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке: направленность будущих специалистов на творческое решение профессиональных задач, профессиональная грамотность, инновационное творческое самовыражение.

Разработана модель развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке, интегрирующая целевой, структурно-содержательный, процессуальный, критериально-оценочный и результативный блоки. В целевом блоке зафиксированы требования к развитию творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну как к

целостному процессу, системообразующим элементом которого являются цели профессионально-личностного развития будущего специалиста. Структурно-содержательный блок включает описание принципов развития исследуемого феномена в образовательном процессе (целеустремленности, партнерского взаимодействия участников образовательного процесса, творческой активности, саморазвития и регионализации). Процессуальный блок разработанной модели обеспечивает успешность развития исследуемого качества, охарактеризованы этапы (установочный, образовательный, творчески-продуктивный) реализации данного процесса, средства и методы его осуществления. Критериально-оценочный блок модели включает критерии, показатели, методы диагностики и уровни развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну. Результативный блок модели выполняет функцию обратной связи и позволяет анализировать информацию о ходе образовательного процесса, в котором может корректироваться деятельность по развитию творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке. Предложенные организационно-педагогические условия эффективного развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке реализуются в разработанной модели.

Разработано комплексное учебно-методическое сопровождение развития творческого потенциала будущих специалистов по графическому дизайну в профессиональной подготовке, что способствует повышению эффективности педагогической деятельности в профессиональной подготовке. Экспериментально подтверждена эффективность организационно-педагогических условий.

Ключевые слова: творческий потенциал, развитие творческого потенциала, будущие специалисты по графическому дизайну, профессиональная подготовка.

Jia Yaochen. Development of creative potential of future graphic design specialists in professional training. – The manuscript.

Thesis for the Degree of the Candidate of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 «Theory and Methodology of professional education». – National Dragomanov Pedagogical University. – Kyiv, 2017.

The dissertation is devoted to theoretical analysis of creative potential of future graphic design specialists in professional training. The organizational and pedagogical conditions of development of creative potential of future graphic design specialists in professional training have been revealed theoretically substantiated and experimentally verified. The analysis and generalization of the conceptual foundations of the research problem is carried out. The content and structure of creative potential of future specialists in graphic design is disclosed. The components of creative potential of future graphic design specialists are determined: motivational-target, cognitive-content, reflexive-creative. The specifics of professional activity of specialists in graphic design is disclosed. The criteria of development of creative potential of future specialists in graphic design in professional training are highlighted: the orientation of future specialists in graphic design on the creative decision of professional tasks, professional literacy, innovative creative expression. The developed model of development of creative potential of future specialists in graphic design in professional training, which integrates the target, structural-content,

procedural, criterion-estimating and effective blocks is presented in the thesis. A comprehensive educational and methodological support for the development of creative potential of future graphic design specialists in vocational training has been developed, which contributes to increasing the effectiveness of pedagogical activities in professional training. The effectiveness of organizational and pedagogical conditions has been experimentally confirmed.

Key words: creative potential, development of creative potential, future specialist in graphic design, professional training.

Підписано до друку 11.09.2017 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 пр. Зам. № 263
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.